

modernizma nismo imali u katoličkoj literaturi, dok je protestant J. Kübel već god. 1909. izdao djelce pod naslovom: „Geschichte des katholischen Modernismus“. Autor riše razvoj crkve u Americi, gdje osobito toпло prikazuje život apostola moderne Amerike, Isaaka Thomasa Heckera. Tom se prigodom upoznajemo sa Orestom Ang. Brownsonom „kraljem američkih konvertita“ — ličnost kao Newman ili Louis Veuillot. Opširno govori o amerikanizmu i kritizira ga. Temeljna je misao amerikanizma, da se crkva izmiri sa svijetom i da se prilagodi duhu vremena. Obazire se na amerikanizam u Franceskoj, napose u Njemačkoj, gdje se je pojavio pod imenom reformnog katolicizma.

Zatim prelazi u drugoj knjizi na novu ili mod. apologetiku, pošto je prije u tri poglavlja govorio o tradic. apologetici. Pisac razvija pojedine teorije mod. apologeta, upoznaje nas s njenim predstavnicima — osobito opširno s Blondelom, i Brunetiërom — kritizira njihove teorije.

Pošto nas je G. upoznao s vrelom, iz kojega je proizišao modernizam, prelazi u drugom opširnijem djelu (str. 301.—686.) na sam modernizam, te ga obraguje pod dvjema točkama: agnosticizmom i imanentizmom. Zanimiv je prikaz historije agnosticizma. I kritikom agnosticizma spaja autor prikaz i kritiku o spoznajnoj teoriji Kanta i opširno obrazlaže teoretičke dokaze o bivstvovanju božjem s osobitim obzirom na Kanta. U poglavljima o imanenciji pokazuje G. kako je u sebi protuslovna te osvjetljuje konsekvencije, koje iz te teorije proizlaze za kršć. religiju napose da razara kršć. pojam o objavi, vjeri i dogmi. S pogtavljem „Iza enciklike Pascendi“, u kojem pisac razvija historiju modernizma, svršava svoje djelo.

Ovo djelo ima dvije velike vrline, pisano je temeljito, a uz to tako pregledno i jasno, u tako ugodnom slogu, e ti se ne čini da čitaš znanstveno kakovo djelo, a opet je strogo znanstveno. Zatim je uspjelo G. sva gdje razotkriti zadnja vrela modernističkog gibanja, te ga ne prikazuje kao stvar za sebe, nego kako ima svoj izvor i svoj korjen u cjelokupnoj povjesti mod. života. Želio bi,

da je pisac povjest, ne nauku, samog modernizma obradio na ovakav način, kao što je obradio povjest predteča modernizma.

Opširno, imeno i stvarno kazalo u velike olakočuje uporabu tog djela.

Dr. Leopold.

Bock Jean Pierre S. I. Le pain quotidien du Pater. Contribution a l'intelligence de cette prière e des questions patristiques et liturgiques qui s'y rapportent. Traduction française par A. Villien, professeur à l'Institut catholique a Paris. Paris 1913. Kod P. Lethielleux. 8° str. XII + 500.

Ovo je prijevod njemačkog originala djela „Die Brotbitte des Vaterunsers“, što ga je napisao pomenuti pisac P. Bock, profesor bogoslovije u Sarajevu, ter izdao godine 1911. u Paderbornu u tiskari društva sv. Bonifacija. Napisao je djelo pisac u svojem materinskom jeziku, da bude pristupačnije učenim bogoslovskim krugovima. Za našu „Smotru“ bila je svojedobno priregjena već recenzija ovoga njemačkoga djela, ali s više razloga nije objelodanjena, što veoma žalimo. Sada nam je pri ruci francuski prijevod. Pisac ističe, da riječima „Očenaša“ kruh naš svagdanji daj nam danas, ne možemo samo tjelesnu hranu od Oca našega nebeskoga, nego i hranu duševnu (riječ Božju) i napose kruh euharistički. To je nova misao, koja je istaknuta u dekretu Pape Pija X. od 20. prosinca 1905. o čestoj i svagdanjoj sv. pričesti, pa si je pisac uzeo za zadaću u ovom djelu da to dokaže. Pisac to čini 1o. putem egzegeze, 2o. naukom sv. Otaca i 3o. uporabom ovih riječi u sv. liturgiji te izjavama Crkve. Prema tomu raspada se ovo djelo u tri dijela. Nije to lako dokazati, kad se ni svi egzegete u tom ne slažu, već u razna mnijenja razilaze, a pogotovo izjave sv. Otaca nije moguće sigurno razabrati, budući dosta nejasne i pune nakita govorničkog. Ali pisac je učinio što je mogao zamjernom marljivošću i velikom erudicijom. Svakako to stoji, tko čita ovo djelo,

taj će mnogo naučiti, ako i ne bude ostao uvjeren o tvrdnjama piščevim, koje imadu mnogo za sebe. Pisac je ove svoje misli iznio i u jednoj sekciji megjunarod. euhar. kongresa u Beču, a sad ih evo iznosi i pred francuski učeni svijet. Recenzije, što smo ih dosele čitali u nekim nje-mačkim časopisima, povoljne su i pune hvale za pisca. Ovima se i mi pridružujemo čestitajući piscu na do-sadanjem uspjehu i zahvaljujući mu, što je bogoslovsku književnost obo-gatio ovim svojim djelom.

Dr. Pazman.

Heer Joseph Michael: Die Stamm-bäume Iesu nach Matthäus und Lukas (Biblische Studien) Freiburg in Breisgau 1910.

Poznato je, koliko se raspravljalo od sv. Otaca do danas o genealogiji Gospodinovoju u Mateja i Luke. Sv. Oci tvrde, da su oba evangelista predočili genealogiju Josipovu. Knabenbauer zastupa isto stanovište. Naš auktor velikom pomnjom obra-gjujući taj temat dokazuje, da Matej navodi genealogiju Josipovu, a Luka Marijinu. Rasprava dijeli se u pet odlomaka. I. Orientirung. II. Quellen-frage. III. Der Stammbaum Mariä nach Lukas. IV. Der Stammbaum Josephs nach Matthäus. V. Die wunderbare Geburt Jesu. Zatim Beilagen i Nach-träge. Dokazujući, da Luka predočuje genealogiju Marijinu, upire se na sv. Ireneja kao na glavnog svjedoka tradicije. Irenej (u libr. adv. haer. 3, c. 32.) postavio pitanje: Zašto Luka izvodi genealogiju uzlazeći od Gos-podina (Isusa) do Adama i koliko je generacija od Adama do Gospodina? Luka je pokazao, da genealogija, koja od porogjenja Gospodina našega do Adama seže, broji 72 generacije, da spajajući svršetak s početkom izrazi, da je Gospodin sâm sve narode, koji se od Adama raspršali, i sve jezike i sav ljudski rod za-jedno s Adamom u svojoj osobi kao u jednoj glavi združio (*ἀνακεφαλαιώσεν*). Zato i Adama samoga zove Apostol typus futuri *ὅς ἐστιν ἑνὸς τοῦ μέλλοντος* (Rim 5, 14). Irenej nastavlja tu misao praveći paralelu iz-megju Eve i Marije kao tipa i an-titipa i govori: Primogenitus enim

mortuorum natus Dominus. Jer prvo-rognjeni od mrtvih (Kol. 1, 18) Gos-podin se rodio i On je u svoje krilo (sinum suum) stare narode primio i preporodio ih za život u Boga, bu-dući je sam početak živih, dočim je Adam postao početak mrtvih. Zato je i Luka početak rodoslovlja kod Gospodina učinio i do Adama ga sveo, da označi, da nisu oni njega (preporodili) nego da je on njih k evangelju života preporodio. Ovo tumačenje Irenej nije sam zamislio, već se osniva na tradiciji i u bit-nosti je pravo izvorno shvatanje Lu-kinoga rodoslovlja.

Po Ireneju je to tipološka slika um-jetničke kompozicije, koju nam Luka predočuje, simetrijski diptihon, na kom se poregjuju dvije glavne osobe. Na jednoj strani Isus, na drugoj Adam, a svezu izmegju njih podržava 70 djedova. Jednako Irenej stavlja uz Adama Evu; uz Spasitelja Bl. Dj. Mariju.

Isus dolazi upravo s Jordana, gdje ga Otac nebeski svečano proglasio Sinom Božjim. Dakle Luka predočuje Isusa kao Šina Božjeg i sad navodi povorku tjelesnih djedova Gospodi-novih sve do Adama, koji je kao neposredni tvor Božji nazvan sinom Božjim: *τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Θεοῦ*. Taj Adam, stvoreni sin Božji, na čelu je niza, iz kojega je Isus, Božanski Sin, vječni *λόγος*, po tijelu proizašao.

Irenej nas uvjerava, da je Isus tjelesni život doduše primio od Adama, tjelesnoga praroditelja, no kao du-hovni praroditelj da je Adama i sve svoje djedove za život u Bogu i evangelje života preporodio. Kraj ovog tumačenja starog svjedoka tra-dicije razumijemo, zašto je Luka ge-nealogiju stavio iza krštenja Gospo-dinova i zašto je upotrebio uzlaznu formu.

Isto tako razumijemo, zašto Luka navodi 72 člana u genealogiji. Po starokršćanskoj predodžbi 72 bio je broj svih naroda; Adam, otac svih naroda; Isus, 72. potomak Adamov, ergo Spasitelj svih naroda. Ovdje je predočen Pavlov univerzalizam. Ovdje dolazi i poteškoća, jer samo malo tekstova broji 72 člana; drugi broje 77, 76, 75, 74, 73. Ovu poteškoću uklanja Heer upotrebljavajući Syr-Sin, koji dva imena Matat i Levi briše i tako univerzalni broj Irenejev